

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi R.S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w K. w sprawie o sygn.
[...],

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w K.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 3 lipca 2025 r.,

oddala skargę.

Grzegorz Pastuszko Janusz Niczyporuk Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 14 lutego 2025 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w K. 4 marca 2025 r., R.S. (dalej: „powód”), działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w K. (dalej również: „Sąd Apelacyjny”) w sprawie prowadzonej pod sygnaturą [...] rozpatrującym apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w R. z 26 października 2023 r. w sprawie o sygn. akt [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. wydanie Sądowi Apelacyjnemu zlecenia podjęcia czynności w sprawie zmierzających do rozpoznania wniesionej przez powoda apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w R. z 26 października 2023 r. w sprawie o sygn. akt [...], poprzez wyznaczenie terminu rozprawy;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz powoda kwoty 40 000 zł (czterdzieści tysięcy złotych);
4. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz kancelarii G.F. kosztów nieopłaconej w całości jak i w części pomocy prawej udzielonej powodowi z urzędu według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu skargi pełnomocnik powoda wyjaśnił, że wywiedziona przez niego apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w R. z 26 października 2023 r. w sprawie o sygn. akt [...], którego odpis wraz z uzasadnieniem doręczono pełnomocnikowi z urzędu 4 grudnia 2023 r., wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w K. 4 stycznia 2024 r. Doręczenie pozwanemu odpisu apelacji nastąpiło pismem z 11 września 2024 r. Pozwany złożył odpowiedź na apelację pismem z 25 września 2024 r. Od momentu wpływu akt z Sądu Okręgowego w R. wraz z apelacją do Sądu Apelacyjnego do dnia dzisiejszego nie został wyznaczony przez ten Sąd termin rozprawy apelacyjnej.

W świetle zaistniałych w sprawie okoliczności pełnomocnik powoda wyjaśnił, że zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Zgodnie zaś z treścią art. 2 ust. 2 powołanej ustawy, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy

w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Zgodnie natomiast z art. 45. Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Ponadto art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności gwarantuje prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie.

Odnosząc się do wskazanych regulacji prawnych oraz powołując postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, pełnomocnik powoda podniósł, że okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy, który uznaje się za nieuzasadnioną zwłokę to zasadniczo bezczynność sądu drugiej instancji polegająca na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy. W świetle zatem przytoczonych okoliczności, jak i mając na uwadze, że sprawa nie należy do precedensowych pełnomocnik powoda uznał, że skarga zasługuje na uwzględnienie.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach pismem z 11 kwietnia 2025 r. zgłosił swój udział w sprawie oraz wniósł o oddalenie skargi podnosząc w tym zakresie argumenty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Najwyższy.

Przechodząc do merytorycznego rozpoznania skargi wniesionej w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy wyjaśnia, że wielokrotnie zwracał uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie

doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Przy ocenie przewlekłości postępowania powinno się też uwzględnić utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który uznaje, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho* przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. w sprawie *Donnadieu* przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Uwzględniając powyższe orzecznictwo, w ocenie Sądu Najwyższego całościowa ocena postępowania prowadzonego w sprawie o sygn. akt [...] przed Sądem Apelacyjnym w K. nie pozwala na przyjęcie, że na dzień wniesienia skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki było ono prowadzone przewlekłe. Z analizy akt sprawy wynika, że postępowanie, w ramach którego pełnomocnik powoda domaga się stwierdzenia przewlekłości zostało wszczęte pozwem wniesionym do Sądu Okręgowego 17 września 2021 r. Rozpoznając apelację Sąd Okręgowy w R. 26 października 2023 r. wydał wyrok w sprawie [...]. Wpływ apelacji od wyroku Sądu Okręgowego odnotowano w Sądzie Apelacyjnym 4 stycznia 2024 r. Odpis apelacji został doręczony stronie przeciwnej 13 września 2024 r.,

zaś odpowiedź na apelację została złożona 27 września 2024 r. Strony postępowania zostały zawiadomione o składzie orzekającym 6 listopada 2024 r.

Odnosząc się do powyższego, Sąd Najwyższy wyjaśnia, że wprowadzie na dzień złożenia skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki oczekiwanie na rozpoznanie apelacji przed Sądem Apelacyjnym w przedmiotowej sprawie przekroczyło tylko nieznacznie 12 miesięcy (akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 4 stycznia 2024 r., natomiast skarga wniesiona została do tego Sądu Apelacyjnego pismem z 14 lutego 2025 r., przy czym wpłynęła 4 marca 2025 r.), jednak jak wynika z powyżej przywołanego orzecznictwa ETPCz oraz dokonując oceny opóźnienia postępowania przed sądem drugiej instancji, nie można pominąć że postępowanie przed Sądem Okręgowym mieściło się w standardach zaakceptowanych w orzecznictwie ETPCz (powództwo zostało wniesione 24 lutego 2021 r., a wyrok wydano 24 lipca 2023 r., trwało zatem poniżej 3 lat). Należy przy tym przede wszystkim mieć na względzie, że łączny czas obu postępowań na dzień wniesienia skargi nie przekroczył 5 lat (na dzień wniesienia skargi trwał blisko 4 lat).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

[r.g.]